

Direktor sejma

Juergen Boos

»Jančar si zasluži Nobelovo nagrado«

FRANKFURT Direktor Frankfurtskega knjižnega sejma Juergen Boos je v nedeljo, ob zaključku sejma, za Slovensko tiskovno agencijo dejal, da si slovenski pisatelj Drago Jančar po njegovem mnenju zasluži Nobelovo nagrado za književnost. Jančar sicer sodi med njegove zelo priljubljene avtorje in je po njegovih besedah izreden pisatelj.

»Veliko je avtorjev, ki so več čiš svoje obrti in lahko pripovedujejo odlične zgodbe, a Jančar je več kot to. Je velik umetnik, ki reflektira svoj in tudi minuli čas. Takšnih avtorjev ni veliko,« je povedal Boos in dodal, da Jančarja kot avtorja predvsem odlikuje človečnost, da je torej velik človek, meni Boos. »Le redki so avtorji, kot je Drago Jančar, ki si zaslužijo Nobelovo nagrado, saj ob svoji človečnosti hkrati beleži bedo sveta. To je v literaturi pomembno in zato si zasluži nagrado,« je zatrdil direktor.

Jančar je v odzivu na njegove izjave zapisal, da se je z Boosovim mnenjem seznanil že pred dnevi v časniku Frankfurter Rundschau, članek mu je poslala tudi njegova avstrijska založba. »Težko je kaj reči ob tem. Seveda me veseli, ker imam takšnega bralca, ki živi s knjigami in ki tako misli o mojem pisanju. Je pa to mnenje, zlasti ker je neposredno in javno, zame tudi nekoliko obremenjujoče.«

Alamut eden od vrhuncev

Na zadnji dan Frankfurtskega knjižnega sejma je Juergen Boos podal tudi svoje mnenje o Sloveniji kot častni gostji. Navdušil ga je celovit in raznolik nastop, njegovi najljubši dogodki so bili, med drugim, pogovori s slovenskimi avtorji in avtoricami, kot sta ob Jančarju še Ana Marwan in Aleš Šteger. Poudaril je tudi, da slovenski paviljon s svojo trajnostno arhitekturo na sejmsko prizorišče ni prinesel le literature, temveč tudi slovensko krajino.

Kot enega od vrhuncev kulturnega programa je Boos izpostavil simfonični in multimedijški spektakel *Alamut* skupine Laibach. Odmeven je bil po njegovih besedah tudi strokovni program, predvsem dogodki o pomenu poglobljenega branja in manjših knjižnih trgov. Dodal je še, da se je okrogle mize o kritiki ideologije na frankfurtski univerzi Goethe, kjer so teoretiki frankfurtske šole kritične teorije in ljubljanske šole za psihoanalizo izmenjevali ideje, udeležilo več kot 600 ljudi, pretežno mladih. »Če to ni dobro sporočilo: mladi se zgrinjajo na dogodek, kjer poteka teoretična razprava, kako naj se znajdemo v svetu, ki se je znašel v razsulu. Veseli me tako opazna želja po diskurzu in svobodnem razmišljanju. To je primer najboljšega knjižnega sejma,« je ocenil Juergen Boos. **Sta**

Župana Rodolfo Zibera, Mauro Mazza, Katja Stergar in Samo Turel MONG

Mesto v zalivu Sandor Tence, Neva Šlibar in Jurij Devetak M. KRESE

Eteokles je umrl na partizanski, Polinejk pa na domobranski strani

Drama Ljubljana Antigono Dominika Smoleta, ki je nastala na ozadju bratomornega spopada med drugo svetovno vojno, je priredil in na oder ljubljanskega teatra postavil režiser Janez Pipan

Antigona Na odru Timon Šturbej, Nejc Cijan Garlatti in Jure Henigman PETER UHAN/DRAMA

Robi Šabec

LJUBLJANA Drama Ljubljana je v letošnjo jesensko sezono vstopila s predstavo *Antigona* Dominika Smoleta, ki jo je priredil in na oder postavil režiser Janez Pipan.

O delu, ki vse od nastanka velja za najpomembnejšo slovensko gledališko stvaritev novejšje zgodovine, je bilo do zdaj že precej zapisanega. Zato naj na tem mestu za potrebe aktualne uprizoritve izpostavimo zgolj posamezne fragmente in verjetno najbolj izpostavljeno sodobno interpretacijo, ki sta jo uvedla Tine Hribar (*Tragična etika svetosti*) in Spomenka Hribar.

Bratomorni spopad

Sledeč tej ideji velja poudariti, da je Smoletova *Antigona* »nastala na ozadju bratomornega spopada med drugo svetovno vojno«. Tovrstno razlago naj bi potrjeval tudi sam avtor Smole, v aktualni predstavi pa tovrstni logiki na povsem stvarni in vizualni ravni sledi kostumograf Leo Kulaš, ki na oder postavljeno soldatesko opremo v (post)partizanske uniforme JLA, še toliko bolj v globino pa tekem celotne uprizoritve zareže režiser Pipan.

»Če *Antigono* historiziramo (kot sem jo jaz), je stvar jasna: Eteokles je umrl na partizanski, Polinejk pa na domobranski strani, o tem ne more biti nobenega dvoma,« je v intervjuju z Rokom Andresom (objavljenim tudi v gledališkem listu) povedal režiser in avtor priredbe Janez Pipan. A bistvo celotne konstelacije in s tem uprizoritve se razpira v nadaljeva-

nju razlage, ko avtor podrobneje analizira nastali (Kreontov) režim, saj ta »... ni nastal na zmagi ene in porazu druge strani, temveč na likvidaciji obeh, tako likvidaciji ideje partizanstva in revolucije (uboj stražnika) kot vojaškemu porazu kvizlingov (skrunitev Polinejkovih posmrtnih ostankov)«.

S temi besedami sklenimo tematizacijo bratomornega spopada med obema bratoma kot tudi paralelo kolaboracionizma in povojnih pobojev ter se z nekaj besedami pomudimo še pri sami protagonistki Antigoni oziroma ideji, ki jo ta zagovarja.

Odsotna Antigona

Pipan na tem mestu sledi Smoletovi (sicer prirejenu) dramati in tudi zato se, sledeč izvirniku, *Antigona* v predstavi ne pojavi ali bolje: v njej nastopi v svoji odsotnosti oziroma še bolj: njen (notranji) glas slišimo s posredovanjem njene sestre Ismene, ki velja vse do notranjega (tudi ideološkega) zloma za njeno edino odločno podpornico. Vse do točke preobrata Ismena ni predstavljena kot prvovrstna oportunistka, temveč kot odločni glas srca, glas več časa odsotne Antigone. Ta se na odru sicer pojavi, a to zgolj v sklepnem delu drame, in še to kot nemočno žrtveno jagnje (koza). A glas odsotne Antigone zveni tudi v nadaljevanju, tudi po njenem (samo)žrtvovanju, kot tudi po predhodnem Ismeninem »zlomu« - na način, da ta vseskozi preveva in odmeva kot neke vrste *Zeitgeist* (kakor bi bržkone dejal Hegel) in ki ga je nemogoče prezreti. Tudi v nadaljevanju ta

vseskozi preveva dvor, Tebe in konec koncev v svetu pragmatičnih kompromisov zveni vse do danes ... Nenazadnje je (nesrečni) paž še vedno živ.

Še nekaj besed o sami postavitvi. *Antigona*, kot si jo je zamislil Janez Pipan, je sicer reorganizirana v dva dela, a hkrati ohranja tudi triptih samega izvirnika. Na odru se predstavljajo Nina Ivanišin (Ismena), Jurij Zrnec (Kreont), Timon Šturbej (Hajmon), Jure Henigman (Tejrezias), Matevž Sluga (paž), Nejc Cijan Garlatti (stražnik 1), Boris Mihalj (stražnik 2), Milena Zupančič (zbor), Peter Alojz Marn in Domen Blatnik (vojaka, varnostnika, služabnika) ter umrli vojaki: Nikola Drole, Kolja Miljković in Ana Pribošič. V uprizoritev je na spoštljiv odgovoren način vključena tudi koza Bina. Za glasbo je poskrbel Milko Lazar, kostumi so delo Lea Kulaša, scenograf pa je Marko Japelj.

Antigono si je mogoče v ljubljanski Drami ogledati še danes, 24. oktobra, in nato spet 8. novembra.

Antigona ne nastopi oz. s posredovanjem njene sestre slišimo njen (notranji) glas